

DÜNYA HAYATI VE KÂFİRLER*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Bakara Sûre-i Şerifesi'nin 211 ve 212. ayet-i kerimelerine gelmiş bulunuyoruz. Bu akşam sohbetimde onları anlatmaya çalışacağım. Daha önceki 208 ve 209. ayet-i kerimelerde Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ bizlere:

“—Ey iman edenler, hepiniz *silm*'e, selâmete, İslâm'a, itaata giriniz! Sakın şeytanın izini, adımlarını adım adım takip etmeyiniz! Çünkü o ap aşikâr bir düşmandır. Size böyle belgeler, beyyineler, deliller, kanıtlar geldikten sonra ayağınız gene kayarsa, durum iyi olmaz.” diye buyurmuştu.

Onların arkasından, iş işten geçtikten sonra ahirette pişman olmanın fayda vermeyeceğini ifade eden 210. ayet-i kerimeyi anlatmıştık.

Bugün okuyacağımız 211 ve 212. ayet-i kerimelerde de Rabbimiz buyuruyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

سَلِّ بْنِ إِسْرَائِيلَ كَمَا أْتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ

وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

(البقرة: ٢١١)

(Sel benî isrâile kem âteynâhüm min âyetin beyyineh, ve men yübeddil ni'meta'llâhi min ba'di mâ câethü feinna'llàhe şedîdü'l- ikâb.)
(Bakara, 2/211)

زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ
مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(البقرة: ٢١٢)

(Züyyine li'llezîne keferü'l-hayâtü'd-dünyâ ve yesharûne mine'llezîne âmenû, ve'llezîne'ttekav fevkahüm yevme'l-kıyâme, va'llâhu yerzuku men yeşâü bi-gayri hisâb.)
(Bakara, 2/212) Sadaka'llâhu'l-azîm.

a. Yahudilere Verilen Nimetler

Birinci, yâni 211 numaralı ayet-i kerime emirle başlıyor:

(Sel benî isrâile) “Benî İsrâil’e sor!..” Benî İsrâil, yâni İsrâiloğulları. Ya’kub AS’ın, İshak AS’ın evlâtları mânâsına, Yahudiler kastediliyor Benî İsrâil denilince. “Onlara sor! (Kem âteynâhüm min âyetin beyyineh) Ben Azîmü’ş-şan onlara açıklayıcı ayet olarak,

açıklayıcı ayet cinsinden neler neler, nice nice böyle belgeler verdim. Gözleri açılsın, gerçekleri görsünler, imana ersinler, imanları kuvvetlensin diye onlara neler neler verdiğimi onlara bir sor!” diye emir ile başlıyor.

Tabii, Benî İsrâil’in Mûsâ AS ile başlamış olan hikâyeleri ve başlarından geçen olaylar, davranışları, hataları, kusurları, günahları, yaptıkları işler, Bakara Sûresi’nin daha önceki ayet-i kerimelerinde çok geçmişti. Onların hepsini, Cenâb-ı Hak bize bir bir hatırlatmıştı.

Meselâ bir kere, Mûsâ AS’ın eli bir mucizeydi, asâsı bir mucizeydi. Elini koynuna sokup çıkardığı zaman, ışıl ışıl nur saçardı, pırıl pırıl bembeyaz, pürnur bir halde olurdu. Tabii olağanüstü bir durum, bir mucize...

Asâsını yere attığı zaman, asâsı ejderha, yılan olurdu. Hatta Firavun, “Bunları yensinler, bunlar mağlup olsun!” diye Mûsâ AS ve Hârûn AS’ı yenmeleri için, ülkenin bütün sihirbazlarını çağırıyor. Firavun’un huzurunda onlar çeşitli sihirlerini yapıyorlar, ortaya koyuyorlar ve büyük gösteriler yapıyorlar. Halkın gözleri fal taşı gibi açılıyor. Onların bu böyle başarılı gösterilerinden, göz kamaştırıcı, göz aldatan, akli çelen şeylerden Mûsâ AS kendisi de telâşlanıyor. Ama Allah-u Teâlâ Hazretleri:

“—Yâ Mûsâ, elindeki asâyı at yere!..” buyuruyor.

Asâ, yâni dayandığı deynek; koyunları kışaladığı, koyun güderken kullandığı deynek... Mûsâ AS elindeki asâyı yere atınca, Allah-u Teâlâ Hazretleri bir mucize olarak, o asâyı

bir kuvvet vermiş, bir olağanüstü hal ihsan etmiş oluyor; bütün o sihirbazların yaptığı gösterileri, halkın gördüğü şeylerin hepsini alıyor, yutuyor, yok ediyor. Hepsini birden...

Tabii o zaman bakıyorlar ki, kendilerinin yaptıkları gösteriler, oyunlar, hileler, tuzaklar, ağlar, ipler, bağlar... Hepsi yutuldu, yok oldu. Sihirbazların kendileri secde edip, imana geliyorlar. Hatta Firavun kendilerini tehdit ettiği halde:

“—Benim emrim olmadan, iznim olmadan siz iman etmeye mi kalkıyorsunuz?.. Sizi keserim, hurma ağaçlarına asarım! Ayaklarınızı, ellerinizi çaprazlama keserim, çeşitli işkenceler yaparım!” diye tehdit ettiği halde, diyorlar ki:

“—Ne yaparsan yap, neye karar verirsen ver! Sen bu dünya hayatında yaparsın yaptığın zulümleri... Biz Rabbimize iman ettik, bu yoldan artık dönmeyiz!” diyorlar.

Eli ve asâsı... Tabii ap açık, çok muazzam bir olay.

Sonra asâsını denize vurduğu zaman, denizin yarılması... Arkadan düşman geliyor, Firavun’un ordusu geliyor. O esnada sıkışmış durumdalar, denize gidemiyorlar, arkadan düşman geliyor, çaresizlik içerisindedeler.

“—Yâ Mûsâ, asânı denize vur!” diye vahiy geliyor.

Bunun üzerine, asâsını denize vurduğu zaman, on iki tane yol açılıyor. *Şah-rah* derler, yolların şâhı mânâsına, bulvar mânâsına, ağaçlık bir

yol mânâsına; böyle on iki tane geniş yol... Her kabile, her boy kendi yolundan karşıya geçiyor. Firavun'un ordusu da arkadan yetişip, gelip, onların peşine düşüyor. Tam ortaya geldikleri zaman, Benî İsrâil çıktıktan sonra, deniz iki taraftan kapanıyor, yollar kapanıyor, hepsi boğuluyorlar.

Bu da bir mucize...

Gözleri önünde, Firavun'un askerleriyle beraber boğulduğunu görüyorlar. Sihirbazların imana geldiğini gördüler. Elinin nur saçtığını gördüler. Sonra çöldeki seyahatleri esnasında su istedikleri zaman, asâsını taşa vurdu ve taştan pınarlar, sular fışkırdı. Herkes oradan sularını aldılar, susuzluklarını giderdiler.

Çöl seyahati çok şiddetli bir zamandaydı. O çölü geçmek mümkün değildi ama Allah-u Teâlâ Hazretleri onları bulutlarla gölgelendirdi, o şiddetli harareti onlara çektirtmedi. Sonra yiyecekleri, içecekleri yoktu. Bildircin kuşları geldiler. (*Menne ve's-selvâ*) Kudret helvasıyla, bu kuş etleriyle Cenâb-ı Hak onları beslettirdi ve öyle geçtiler o çölü... Üzerlerine Allah'ın gönderdiği bulutlar, kuş etleri, kudret helvası denilen şeyleri gördüler, yediler. Bütün bu mucizeleri göre göre, Mûsâ AS'ın mucizelerini göre göre, ayetleri göre göre öyle yetiştiler.

Böyle onların bu hatıraları canlı... Medine'deki Yahudiler de biliyorlar, Araplar da onların o maceralarını biliyorlar. Mûsâ AS'ın Firavun'la macerasını ve daha sonraki maceralarını biliyorlar. Ayet-i kerimeler bildiriyor.

(*Sel benî isrâîle*) “O İsrâiloğulları’na, Yahudilere nice nice ayetler verdiğimizizi, ey Rasûlüm sor onlara!.. Nice gerçekleri açıklayan, imanın, dinin doğru olduğunu, peygamberlerinin hak peygamber olduğunu, kitaplarının hak kitap olduğunu gösteren nice nice deliller, belgeler, olaylar ile karşılaştıklarını, onlara nice nice belgeler gönderdiğimizizi sor onlara!..”

Ama tabii bunun sonucunda, insanların bir kısmı yine de sağlam duramadılar yahut imana gelmediler. İmana gelenlerin bir kısmı da denizi geçtikten sonra, Firavun boğulduktan sonra, orada uğradıkları bir kavmin putlara taptığını görünce; “Yâ Mûsâ, bunların putları gibi bize de put yap!” diye Mûsâ AS’dan put yapmasını bile istediler. Yâni, ne kadar cahillik.

Tabii imtihan dünyası... Gerçekleri görüp anlayan anlıyor; gerçeklere rağmen gerçeklere uymayan, anladığı halde uymayan veya anlayamayan, veya uyduktan sonra da sabr u sebat edip, vefâ gösterip, o yolda sağlam duramayanlar ahirette cezasını çekiyor. Dünyada da Cenâb-ı Hak belâsını veriyor.

Onun için, buyruluyor ki: (*Ve men yübeddil ni’meta’llâhi min ba’di mâ câethü feinna’llâhe şedîdü’l-ikâb.*) “Kim Allah’ın nimetini değiştirirse, kendilerine geldikten sonra...” Allah’ın nimeti nedir?.. Gösterilen mucizeler, belgeler, ayetler, olaylar ve ayrıca sağlıklı olmaları için, kurtulmaları için, yaşamaları için Cenâb-ı Hakk’ın bahşettiği türlü türlü imkânlar... Din de en büyük nimettir, peygamber de en büyük nimettir, kitap da en büyük nimettir.

“Bunlardan sonra, bu nimetleri gördükten sonra, durumunu kim değiştirirse, halini kim değiştirirse, bozarsa, bozgunculuğun tarafına geçerse, küfrün tarafına geçerse; o nimetleri değiştirip de, o nimetleri tepip de yanlış tarafı tercih ederse; (ve *inna’llàhe şedîdü’l-ikàb.*) o zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri hiç şüphe yok ki, cezası çok şiddetli olan zât-ı celildir. Allah’ın cezası, suça karşı verdiği ceza çok şiddetlidir.”

İkàb; bir suçun arkasından, onun kötülüğünün karşılığı olarak verilen cezaya derler. *Cezâ* kelimesi Arapça’da sadece karşılık demektir, mükâfat mânâsına da gelir. Meselâ, iki müslüman karşılaştığı zaman, birbirleriyle musafaha yaparlar. Birisi ötekine dua eder:

جَزَاكَ اللهُ

(*Cezâke’llàh*) “Allah seni cezalandırsın!”

جَزَاكَ اللهُ خَيْرًا كَثِيرًا

(*Cezâke’llàhu hayran kesîrâ*) “Allah seni pek çok hayırla mükâfatlandırırsın!” veya kısaca:

جَزَاكَ اللهُ خَيْرًا

(*Cezâke’llàhu hayrâ*) “Allah seni hayırla mükâfatlandırırsın!” mânâsına. *Cezâ*, ille bizdeki gibi suçun karşılığı olan *ikàb* mânâsına, kötü karşılık mânâsına gelmez Arapça’da; sadece karşılık mânâsına gelir.

İyi işin karşılığına *mükâfat* diyoruz, kötü işin karşılığı *ikâb*... İşte burada *ikâb* geçmiş. Yâni kötülük yaparsa, onun ikabı... *Âkaba-yuâkıbu-muâkabeten-ve ikâben*; bir şeyin arkasından o işe uygun olarak verilen karşılık mânâsına, cezâ mânâsına, yâni azab mânâsına... “Allah’ın azabı, cezalandırması çok şiddetlidir. İşte Benî İsrâil’e sor ey Rasûlüm, gör, anla ve ümmetine de anlat!” demek...

Biz de tabii bu ayetleri okuyoruz, bizim de bundan çıkartacağımız, kıssadan hisse almaktır, hisse çıkartmaktır.

“—Benî İsrâil böyle yapmış, başına şöyle şöyle gelmiş. İyiler de şöyle şöyle yapmışlar, şu duruma ermişler. Yanlış yolda gidenler şöyle olmuş, iyi davrananlar böyle olmuş... Ben de onlardan ibret alayım, halimi düzelteyim!” diye, eskilerden ibret alarak kendisini düzeltmesi lâzım!..

Bu eskilerin anlatılması, zaten ondan dolaydır. Yâni, eski olayların Kur’an-ı Kerim’de mesel olarak, emsâl olarak anlatılması, dinleyenler ibret alsınlar dyledir. Ümmet-i Muhammed için bir ikaz olsun dyledir. “Bak eskiler böyle yaptılar, sonunda böyle cezaya çarptılar. İyiler şöyle şöyle davrandılar, fedakârlık yaptılar, şöyle kurtuldular.” diye ibret alınması içindir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri tabii, iyilikleri mükâfatlandırıyor, hem de kat kat mükâfatlandırıyor. İyiliğin en az karşılığı on mislidir, yâni on misliyle mükâfatlandırıyor.

Bir misliyle vermiyor, on misliyle mükâfatlandırıyor. Tabii iyiliğin güzelliğinin yüksekliğine göre, evsafının mükemmelliğine göre de yetmiş misli veriyor, yedi yüz misli veriyor.

Meselâ, oruç ayındayız şimdi, orucun mükâfâtı bi-gayri hesab... Allah biliyor, kullar bilemiyorlar, bilemezler. “Oruç benim içindir, onun mükâfatını ben vereceğim!” diye hadis-i kudsîde öyle buyurmuş. Ama biliyoruz ki, yedi yüzden de daha çok mükâfat veriliyor.

Allah yolunda mallar infak edildiği zaman, *fî sebîli'llâh* harcandığı zaman, bire yedi yüz oluyor. Ama oruç olunca, ondan da fazla olduğu anlaşılıyor. Fakat onun miktarı söylenmiyor. Çünkü, oruç tutuşlardaki mükemmellik de tesir eder bu işe... Ve Cenâb-ı Hak kulların davranışlarının güzelliklerine göre, aynı işi yaptıkları halde, mükâfatlarını birisine ötekisinden daha fazla verebilir. Çünkü daha güzel yapmıştır, daha mükemmel yapmıştır.

b. İslâm'ı Tam Uygulamak

İşte bunlardan ibret almak lâzım ve müslümanların buna göre ayağını denk alması gerekiyor, selâmete girmesi gerekiyor, İslâm'a tam girmesi gerekiyor, Allah'ın emirlerini tam tutması gerekiyor. Yarım veya dörtte bir, veya onda bir, veya yüzde bir, veya "Senede iki bayram namazı yeter."; veyahut "İşte günde beş vakit namaz fazla..."; veya "Şu ibadet olmasa nasıl olur?.." Olmaz! Cenâb-ı

Hakk'ın emirleri bir bütündür. Kâffeten bütün emirlerini tutmak lâzım!.. Hiç birisini ihmal etmemeye çalışmak lâzım! İslâm'ı bir hayat nizamı olarak, insanın dünya ve ahiretini sağlayan hayat nizamı olarak tam uygulamak lâzım!..

Şimdi ben Türkiye'deki olayları takip ediyorum; görüntülerden, gazetelerden ve yazılardan takip ediyorum: Muazzam hırsızlıklar, muazzam hortumlamalar, muazzam çalmalar, muazzam aldatmalar... Neden bunlar?.. Toplumı yöneten, toplum mimarlarının üstünde olan büyük mütefekkirlerin, bunların bir de temelini düşünmesi lâzım! “Bunlar niye bu kadar çoğaldı?.. Bunun temelinde yatan ana kusurlarımız neler?..” diye, onları anlaması lâzım!..

Ana kusur, haramın haram olarak bilinmemesi ve haramdan korkulmaması, Allah'tan korkulmaması... Allah'tan korkan bir insan, bir kuruşu bile üzerine geçirmemeğe çalışıyor.

Bizim fakültede rahmetli bir sekreterimiz vardı, —nur içinde yatsın, Allah bütün geçmişlerine rahmet eylesin— toplu iğne ziyan etmezdi, kâğıt ziyan etmezdi. O ince kâğıtları, kopya kâğıtlarını... “Memurlar alıyorlar kâğıtları, ellerini yıkadıkları zaman kurulamakta kullanıyorlar.” diye ona bile kızardı. Yere düşen kâğıtları bile kaldırırdı, sekreter olduğu halde...

Ben de şahsen öyle, kendim kâğıt ziyan etmeyi sevmem, herhangi bir şeyi ziyan etmeyi sevmem. Bazıları tabakta yemeğin yarısını

iyor, yarısını bırakıyor; atılıyor. Tabii ona hiç razı olmam, sıyrıyorum. Yok bilmem alay konusu olurmuş... Alay konusu olmaz. Allah-u Teâlâ Hazretleri israfı sevmiyor. Çay; yarısı içiliyor, yarısı dibinde kalıyor, gidiyor, yâni dökülüyor. Bu içilecek. Faydalıysa, içilsin diye yapıldıysa içilmesi lâzım!

Yâni mü'min korkuyor. Takvâ ehli olduğundan, Allah'tan korktuğundan, hesabı bildiğinden, toplu iğneyi bile hesaplıyor. Ayrıca canını bile veriyor. Yâni, bir taraftan toplu iğneyi ziyan etmeyecek kadar tutumlu, bir taraftan canını verecek kadar cömert... Bu nereden oluyor? İmandan oluyor, mü'min olduğu için oluyor. Tam iman olduğu zaman, canını Allah yolunda veriyor.

Bizim Anadolu'daki, Balkanlar'daki dünyanın her yerindeki başarılarımız, İslâm'ın bir asır içinde Atlas Okyanusu'na dayanması, Çin hudutlarına gitmesi, Hind'e varması, Orta Asya'ya ulaşması hep imanın kuvvetinden...

O imana önem verilmezse, İslâm küçük görülürse, gericidir diye müslümanlar hor görülürse; anayasal hak olduğu halde, yâni anayasa bile din ve vicdan hürriyeti dediği halde, gericilik diye inançlı insanların inançları hor görülürse, inançlı insanlar tasfiye edilirse, o zaman geriye öyle insanlar kalır.

İnancın sözünü, savunmasını almazsanız, dinlettirmezseniz, sadece kendisini doğru sanan insanların tek yönlü, tek yanlı, yanlış, hatalı, eksikli, cahilce bilgilerine göre bir

takım insanları yetiştirirseniz, onlar da yetişirse; büyüdüleri zaman, ellerine imkân geçtiği zaman, Allah'tan korkmadıkları için, hatta Allah'a inanmadıkları için, haramdan korkmadıkları için, her türlü hırsızlığı, yolsuzluğu yaparlar.

“—Sen yemezsen getir ben yiyeyim!” diyenleri ben hatırlıyorum.

“—Sen içmezsen ben içeyim, sen yemezsen ben yiyeyim! Getir, getir...” diye alay edenleri biliyorum. Bu neden?.. İmansızlıktan...

İmansızlık teşvik edilince, tergîb edilince, o zaman imanın insana verdiği sorumluluk duygusu, ahlâk duygusu, haramdan kaçınmak duygusu, helâlle beslenmek arzusu, iyilik yapmak arzusu, insanları hoş görmek arzusu gibi İslâm'ın, imanın bütün güzel vasıfları da bertaraf edilmiş olunca; ortada ele avuca sığmayan, müfettişlerin yola getiremediği, polisin, askerinin haklayamadığı haydutlar, çeteler, mafyalar türüyor ve gelişiyor; ortam müsait olduğu için...

Fizik çevremiz de öyle, etrafımızdaki maddi çevremiz de öyle... Ortamı pis bir halde bırakırsanız, mikroplar çoğalır. Hastaneleri temizlemezseniz, ilaçlamazsanız, hastaneleri bile mikroplar sarar. Ameliyat cihazlarını temizlemezseniz, ameliyat ettiğiniz yeni hastaya eskinin hastalığı bulaşır; hepsi birden ölür. “Ameliyattan sonra bulaştı bir şeyler, enfeksiyon oldu.” filân deniyor, kurtarılamıyor, ölüyor insanlar.

Temizlik çok önemli... Bu temizliği İslâm sağlıyor. Maddi temizliği de, mânevî temizliği de, ahlâk temizliğini de İslâm sağlıyor. Allah korkusu olmayınca, olmuyor. Ahlâkın temeli Allah korkusu... Ahlâkın temeli bu... Allah'a inanıp, Allah'tan korkan insan iyi işler yapıyor.

Avrupa'da da öyle... Ben şimdi bu İsveç'e bakıyorum, Avustralya'ya bakıyorum, İngiltere'ye bakıyorum, başka ülkelere bakıyorum; eğer Allah'a, ahirete inanan insanlarsa, onlar sağlam iş yapıyor. Ötekiler, bakıyorsunuz bir yerden fırsatı buldu mu, yapacağını yapıyor. Yâni, bizimkilerden veya başka yerdekilerden farkı yok... Çünkü, insanın yapısı her yerde aynı. O yapının temelini çürütürseniz, yapı sağlam durmuyor.

İşte Allah'ın nimetlerini, yâni en büyük nimeti din inanç; onları değiştirenlerin cezası çok büyük oluyor. Hem dünyada büyük oluyor, hizlân, hüsrân, yâni yok olmak, perişân olmak, rezil olmak, rüsva olmak... Hem de ahirette perişânlık oluyor; çünkü cehenneme atılıyor, ebediyyen yanıyor, inançsız olduğu için...

c. Dünya Hayatının Süslenmesi

Gelelim 212. ayet-i kerimeye. Bu ayet-i kerimede buyruluyor ki:

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ

مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ

الْقَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(البقرة: ٢١٢)

(Züyyine li'llezîne keferü'l-hayâtü'd-dünyâ ve yesharûne mine'llezîne âmenû, ve'llezîne'ttekav fevkahüm yevme'l-kıyâme, va'llâhu yezuku men yeşâü bi-gayri hisâb.)
(Bakara, 2/212)

(Züyyine li'llezîne keferü'l-hayâtü'd-dünyâ)
“Dünya hayatı, yâni şu anda içinde yaşadığımız yaşam, hayat, kâfirler için süslenildi, süslü püslü gösterildi, zînetlendirildi ve gözlerine hoş gösterildi, gönüllerine hoş gösterildi.”
Kâfirler bu hayatı seviyorlar.

(El-hayâtü'd-dünyâ) derken, *dünyâ* kelimesi burada arz mânâsına mı, yerküresi mânâsına mı? Hayır! Dünya burada sıfat... *El-hayâtü'd-dünyâ* demek, yakın hayat demek. Bir de *el-hayâtü'l-âhireh* var, sonraki hayat... Öbür alemdeki hayatımız diyoruz biz ona. Bu *hayâtü'd-dünyâ* demek insanların şurada yaşadıkları hayat. Biz şimdi bu hayatı sürüyoruz. Hayat, yaşam.

Bu yaşam bittikten sonra, öldükten sonra, (*ba'sü ba'de'l-mevt*) öldükten sonra tekrar dirilme olacak, ahiret hayatı başlayacak. Bu birinciye onun için *el-hayâtü'd-dünyâ* deniliyor. Dünya hayatı denince de, millet sanıyor ki, Dünya üzerindeki hayat... Hem Dünya üzerindeki, hem Merih üzerindeki, hem başka gezegenlerdeki, hem fezâdaki,

hem havadaki... Yâni Dünya'da olmasa bile, şu andaki yaşamımız demek. Bize yakın olan, içinde bulunduğumuz yaşam.

Bu yaşam farklı gösterildi. Kimlere?.. Kâfirlere... Kâfirler gerçekten sadece bu hayat var, öteki hayat yok diye düşündükleri, sandıkları için, yanlış olarak böyle inandıkları için, var güçleriyle bu hayata sarılıyorlar. Yâni, şimdiki şu yaşamlarına, var güçleriyle önem veriyorlar ve günlerini gün etmeye çalışıyorlar, bunu tatlı geçirmeye çalışıyorlar.

İşte mü'minlerle kâfirler arasındaki en büyük fark bu. Yâni, ahiret inancından kaynaklanan en büyük fark bu. Biz bu dünya hayatını amaç görmüyoruz, tek görmüyoruz. Sadece elde edilmesi gereken bir şey olarak, ulaşılabilecek bir amaç olarak görmüyoruz; gelip geçici, fâni, değersiz, küçük görüyoruz.

Asıl hayatın, asıl yaşamın, asıl ömrün ahiret hayatı, ahiret ömrü olduğunu, öldükten sonraki âlemde olacak olan hayat olduğunu bildiğimiz için, biz, bütün müslümanlar, mü'minler, Peygamber Efendimiz'den beri; hatta daha geriye doğru gidersek, eski peygamberlerin halis muhlis saf ümmetleri, tâ Adem AS'a kadar ahirete inanmış olan hakîkî mü'minler, bu dünya hayatının geçici olduğunu, fâni olduğunu bildiği için, bu dünya hayatının meşakkatlerine sabrediyorlar, ahireti kazanmaya çalışıyorlar, fedakârlık yapıyorlar. Kazandıklarını Allah yoluna, hayra hasenâta, başkalarına iyilik yapmaya sarf ediyorlar. İcabında canlarını seve seve veriyorlar.

Vermiş dedelerimiz işte... “Dedelerimizin kaç tanesi şehid oldu?” diye, şöyle bir tarih boyunca yapılan savaşları ve o savaşlarda şehid olan mübarek geçmişimizi, ecdadımızı hesaplayacak olsak, ne kadar büyük rakamlarla karşılaşırız. Hepsi, Allah yolunda canlarını vermeye seve seve, her sene gitmişler. Hatta savaşa gidip de ölmeyenler üzülmüşler. Siperlerde:

“—Biz niye ölmedik, kardeşlerimiz şehid oldu da biz niye şehid olamıyoruz? Allah bize şehidliği nasib etmeyecek mi acaba?..” diye ağlamışlar bir kısmı.

Bu neden oluyor?.. Biz ahireti esas aldığımız için oluyor, inancımızdan dolayı oluyor.

Kâfirler de, ahiret yok diye bildiklerinden hem çok yaşamak istiyorlar bu hayatta, bin yıl yaşamayı arzu ediyor. Yaşamak için, kendim yaşayacağım diye, “Herkesi öldürebilirim, herkes yok olsun, ben yaşayayım!” diye bencil oluyor. Ahirete inancı olmadığından da, ölümden son derece korkuyor. Ölümden korkunca da, her türlü yamukluğu yapıyor. Açlıktan korkuyor öleceğim diye; aç kalmamak için çalışıyor, çırpıyor... Bu dünya hayatını hoş geçireceğim diye çalışıyor, çırpıyor... Temel duygu, ahiret inancının olmaması ve bu dünya hayatını tek amaç sanması, dünya hayatının keyfini zevkini amaç edinmesi... Ömrü onun için geçiyor.

“—Gayen nedir kardeşim, ne yapmak istiyorsun?..”

“–Çok para kazanacağım!”

“–Para kazanınca ne yapacaksın?..”

“–Para işte, pis; mikroskobun altında inceleyecek olursan üzerinde mikroplar kaynaşan bir madde... Elden ele dolaşüyor, herkesin pislği üzerine yapışıyor. Bunun nesini seviyorsun?..”

“–Yok, ben onu sevmiyorum. Her türlü eğlence onunla elde edildiği için, anahtar gibi olduğundan, onun için para kazanmam lâzım! Paranın kendisini sevmiyorum da, zenginliği seviyorum. Zengin olunca otellere gideceğim, beş yıldızlı otellerde yaşayacağım. En sevdiğim yerleri gezeceğim, en güzel arabalarda dolaşacağım. En güzel köşklerde, yalılarda oturacağım. En güzel yemekleri yiyeceğim...”

Tabii bunları böyle arzu ediyor. Bunları elde etmek için de, önüne gelen her fırsatı değerlendiriyor.

Üç tane, beş tane insanın hepsine, yurt dışından bir casus gelip kötü şeyi teklif ediyor:

“–Şunu yap, şu sırları bana sat, ben seni zengin ederim, milyoner ederim, milyarder ederim, şu kadar dolar veririm, bu kadar mark veririm!” diyor.

Mü’min sakınıyor:

“–Yok, ben vatana hıyânet etmem, devletin sırlarını, askeriyenin sırlarını satmam!” diyor.

Ama ötekisi, satarım diyor. Birisi:

“–İşte bak, bir kilo, iki kilo eroini al, getir, satarsan, sana şu kadar para!” diyor.

“—Yok, ben başkalarının sağlığını yok eden, başkalarının hastalanmasına sebep olan; çıldırmasına, 35-40 yaşında tımarhanede zincirlere bağlanmasına sebep olan zehiri, bu beyaz zehiri satmam, aracı olmam; vicdanım el vermez!” diyor.

Mü'min reddediyor, ama ötekisi, “Ooo, çok para verecekmış!” diyor, kabul ediyor. Esrar kaçakçısı, uyuşturucu kaçakçısı oluveriyor. Neden?.. Para kazanacağım diye.

İşte bunun gibi çeşitli haksızlıkları, çeşitli para getirici büyük suçları, yâni kanunun yakasına yapıştığı zaman cezalandıracağı suçları rahatlıkla yapıyor. Neden?.. Para kazanacak, parayla da her şeyi yapabilecek diye yapıyor. İşte dünya hayatının böyle süslü olduğu ortada... Dünya hayatı süslendirilmiş.

Tabii süslendiren kim, dünya hayatını ziynetli gösteren kim?.. Esas itibariyle, Allah-u Teâlâ Hazretleri imtihan olarak dünya hayatını böyle süslü gösteriyor. O emretmiş meleklerine, cehennemın etrafı süslü şeylerle doldurulmuş, onlara yanaşan cehenneme düşüyor. Cennetin etrafında da faziletli ama, sıkıntılı şeyler var: Fedakârlık yapmak, bağış yapmak, ter dökmek, yardım için koşuşturmak, uykusuz kalıp ibadet etmek gibi, ilk bakışta biraz tatsız gibi görünen şeyler var; onları yapan sevap kazansın diye... Ötekisini yapan da günaha girsin diye, orayı süslemiş Cenâb-ı Hak... Burayı da meşakkatli, nefse hoş gelmeyen şeylerle çevrelemiş. Bu bir imtihan...

Tabii ayrıca, şeytan da kandırmak vazifesiyle vazifeli olduğu için, insanın yanına geliyor:

“—Bak şu hayat ne kadar güzel!.. Bak şu kadın ne kadar güzel!.. Bak şu köşk ne kadar güzel, bak şu araba ne kadar güzel!.. Bak şu manzara ne kadar güzel!.. Bak falanca kimse nasıl böyle haram helal demedi ama, yükseldi, milyarları kazandı, köşeyi döndü, nasıl paşalar gibi yaşadı!” diye şeytan da fitliyor, kandırıyor. O da göz boyayarak bu hayatı süslüyor. Şeytanın da aldatmacası var.

Zaten şeytanın böyle aldatmacası olduğunu ve onun peşinden gidilmemesi gerektiğini geçen haftaki 208. ayet-i kerimede okumuştuk:

وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ
عَدُوٌّ مُّبِينٌ

(البقرة: ٢٠٨)

(*Ve lâ tettebiù hutuvâti's-şeytân, innehû leküm adüvvün mübîn.*) “Sakın şeytanın izini, adımlarını adım adım takip etmeyiniz! Çünkü o ap âşikâr bir düşmandır.” (Bakara, 2/208) buyruluyordu.

Şeytan da yapar bu işleri ama, esas itibariyle Allah-u Teâlâ Hazretleri bu dâr-ı dünyayı, hayat-ı dünyâyı imtihan yeri yaptığından, imtihanın görünüşü böyle... “Bakalım kul, süslü olduğu halde kötülüklerin kötülük olduğunu anlayıp kendisini tutabilecek mi?..

Zahmetli olduğu halde, bakalım fedakârlık gösterip sabredip, iyilikleri yapabilecek mi?..” diye, Cenâb-ı Hak imtihan düzenini böyle kurmuş. Kâfirlere bu dünya hayatı süslü gösterilmiş, sevdirmiş ve beğendirilmiş. Onlar onu elde etmek için koşturmuşlar ve bir kısmını elde etmişler.

d. Takvâ Ehli Fakirlerin Mükâfâtı

(*Ve yesharûne mine'llezîne âmenû*) “Ve onlar mü'minler ile, iman edenler ile alay ediyorlar.”

Amenû'nun üzerinde *mim* var. Yâni, mutlaka burada durulacak. Çünkü (*Ve yesharûne mine'llezîne âmenû ve'llezîne'ttekav*) diye, *vâv-ı atıf* sanıp da ikisini bağlarsanız, *mânâ* bozulur. O ayrı bir cümle. Burada mutlaka durulacak.

(*Ve'llezîne'ttekav fevkahüm yevme'l-kıyâme*) “Takvâ ehli olanlar, Allah'tan korkarlarsa kıyamet gününde onların üzerinde, fevkinde olacaklar, dereceleri yüksek olacak.” diye, o ayrı bir cümle. Orayla karışmasın diye, eski ecdadımız, Kur'an-ı Kerim'in secâvend işaretlerini koyan alimlerimiz, bu *mânâ* karışıklığını engellemek için *mim* koymuşlar; “Aman buradan öbür tarafa geçme, burada durak yap, burada cümle bitiyor!” *mânâ*sına.

(*Ve yesharûne mine'llezîne âmenû*) “İman edenlerle alay ediyorlar bu kâfirler.” Her zaman alay etmişler. Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında sahabe-i kiramın fakirleri vardı ama, elmas gibi, pırlanta gibi. Yâni:

Yere düşmekle cevher,

sâkıt olmaz kadr ü kıymetten.

“Cevher, mücevher, zümrüt, elmas, yakut yere düşünce kıymeti düşmez.” Yerden alırsın, silersin; çünkü bozulmaz.

Şimdi Ammar ibn-i Yâsir, Suheyb-i Rûmî, Ebû Ubeyde, Sâlim, Âmir ibn-i Fihri, Habbab ibn-i Eret, Bilâl-i Habeşî gibi – *rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn*– mübarek müslümanlar. Fakir kimselerdi bunlar, yoksul kimselerdi. Medine’de de, bu fukara-i müslimînden evleri bile olmayanlar, “Peygamber Efendimiz’in yakınında olalım, her zaman sözünü dinleyelim!” diye, Peygamber Efendimiz’in mescidinin bir kenarındaki sundurma, gölgelik, *suffe* denilen kısımda yatıp kalkıyorlardı. Ashab-ı Suffe diyoruz bunlara, *suffe*’de oturan insanlar mânâsına.

Yiyecekleri yoktu, karınları açtı, karınları sırtlarına yapışıyordu, içe doğru çukurundan dolayı.

Tabii azametli, kibirli, zengin kâfirler, müşrikler bunları sevmiyordu, bu fukarayı küçümsüyorlardı. Çünkü onların nazarında her şey maddeyle ölçülüyor, “Onlar fakir, biz zenginiz, biz daha yükseğiz!” diyorlardı. Hatta bazıları Peygamber Efendimiz SAS’den, onlardan ayrı bir yerde, kendileri için özel toplantı yapılmasını bile istemişlerdi:

“—Bunların yanına gelince, bunların kokularını duymak istemiyoruz, bunlarla oturmak istemiyoruz, bize ayrı meclis düzenle, ayrı sohbet düzenle, bizimle ayrı otur!” diye böyle bir ayırım yapmak istiyorlardı.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, kesinlikle onların o arzularına uyulmamasını Peygamber Efendimiz’e emretmişti.

Ayrıca, bunlardan ayrı, Medine-i Münevvere’nin çevresinde kaleleri olan Kureyza oğulları, Nadir oğulları, Kaynuka oğulları gibi yahudiler vardı. Yahudilerin başındaki din alimleri, hahamları ve idarecileri, bu muhacirlerle, başka yerlerden Medine’ye Peygamber Efendimiz’in yanına gelip, Mekke’den, müşriklerden kaçıp gelip yoksul olarak orada yaşayanlarla eğleniyorlardı, eğlenmek istiyorlardı. *Sahire-yesharu*; maskaraya almak, yâni dalga geçmek, alay etmek mânâsına geliyor. Öyle yapmak istiyorlardı.

Sonra ayrıca münafıklar da, böyle Abdullah ibn-i Übey ibn-i Selül ve arkadaşları da böyle zengindi, böyle yüksek tabaka, keyf ve zevk ehli kimselerdi. Onlar da müslümanları hor, hakir görürlerdi. Peygamber Efendimiz de, bir kere onların bir toplantısına geldiği zaman, yolda bineğinin ayağından toz kalkmış. Peygamber Efendimiz oraya gelince, hemen böyle “Öf!” filân diye burnunu tutmuş. Yâni, “Tozuttun, bizim meclisimize toz attırdın!” filân gibi havalarda.

Onlar işte böyle her şeyi maddeyle ölçtükleri için, kendilerini yüksek sanıyorlardı ve fukarâ-i müslimîn ile dalga geçiyorlardı, alay ediyorlardı:

“—Eğer hakîkî peygamber olsaydı, böyle eşraf ve âyân ona tâbî olurdu. İşte hep fukara, ahâlinin fakirleri, hor ve zelilleri tâbi oluyor, aşağı tabaka tâbî oluyor.” filân diye, onu da Peygamber Efendimiz’e karşı çıkmak için bir delil olarak ileri sürmeye çalışıyorlardı. Amma tabii bu, onların bu dünyadaki kısır, yanlış, ters ve hatalı görüşleri...

(*Ve’llezîne’ttekav*) “Allah’tan korkanlar, takvâ ehli olanlar günahlardan, haramlardan sakınanlar, küfürden, şirkten uzak duranlar, imana gelenler, (*fevkahüm yevme’l-kıyâme*) kıyamet gününde bu kâfirlerin, bu zengin, azametli, kibirli insanların çok üstünde olacaklar.” Cennetlik olacaklar, büyük nimetlere erecekler.

Hatta, bazen bir kölecik, yâni hürriyeti bile olmayan bir müslüman, efendisinden daha yüksek dereceye çıkacak ahirette; imanından ve dünyadaki güzel işlerinden, ahlâkından dolayı... Ötekiler de imanlarının olmamasından veya zayıf olmasından veya kibirlerinden veya kusurlarından dolayı, aşağılarda kalacak.

Takvâ, insanların ahiretteki derecelerinin yükselmesinin ölçüsü. Takvâsı ne kadar çoksa, o kadar yükseğe çıkar. Ama mü’minler bir kere toptan, hepsi kâfirlerin üstünde olacak. Kâfirler cehennemlik, aşağı tabaka...

Dünyadaki gibi değil, tam tersine ahiretin horları, zelilleri onlar olacak.

(Ve'llezîne't-tekav fevkahüm yevme'l-kıyâme) “Kıyamet gününde iman edenler, takvâ ehli olanlar onların fevkinde olacak, iyi durumda olacak, yüksek tabaka olacak. Mü'minler olarak Allah'ın sevdiği bir zümre olacak.” Onlar esfel-i sâfilindeyken, mü'minler a'lâ-yı illiyyinde, yükseklerde safâ sürecekler.

(Va'llâhu yezuku men yeşâü bi-gayri hisâb) “Allah-u Teâlâ Hazretleri, dilediği kullarını hesaba sığmaz şekilde rızıklandırır, nimetlendirir.”

Evet, o dünyanın fakirlerine ahirette, mü'min oldukları için, takvâ ehli oldukları için, ibadet, taat ehli oldukları için, ahlâk-ı hasene sahibi oldukları için, a'mâl-i sâliha sahipleri oldukları için, hesaplara girmeyecek lütuflar verir. Mücevherlerle süslü köşkler ihsan eder; hizmetçiler, huriler, gılmanlar ihsan eder. Havuzlar, köşkler, nehirler içinde ebedî saadeti onlara lütfuyla, keremiyle ihsan eder.

Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle imanına göre, dünyanın en yoksul, fakir, aciz, hastalıklı, boynu bükük, mazlum, hatta belki de biraz cahil, köylü ümmî insanını ahiretin efendisi haline getirir, güzel huylarından dolayı.

e. Allah İçin İnfak Etmek

Onun için, asıl olan imandır ve imanına göre a'mâl-i sâliha işlemektir, hayrât u hasenâtı yapmaktır. Bu münasebetle, bu ayetlerin

mânâlarıyla ilgili olarak, birkaç hadis-i şerifi buradan size nakletmek istiyorum. Peygamber Efendimiz Bilâl-i Habeşî'ye şöyle buyurmuş:¹

أَنْفِقْ يَا بِلَالٌ وَلَا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلَالًا

(*Enfık yâ bilâl*) “Ey Bilâl, infak et! (Ve lâ tahşe min zi’l-arşi iklâlen) Arş’ın sahibi Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin malını, mülkünü, servetini, imkânlarını, nimetlerini azaltacağından sakın korkma!”

İklâl ne demek? *Kalîl* yapmak, az yapmak, azaltmak. Yâni, “Aman, ben sadaka verirsem aç mı kalırım, açık mı kalırım, açık mı kalırım, azalır mı, yoksul mu kalırım diye düşünme! Allah’ın, (zi’l-arş) Arş’ın sahibi olan Allah’ın malını azaltmasından korkma! Yâ Bilâl, götür, hayrını yap, ver bunu!” diye hadis-i şerifte böyle buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz.

¹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.I, s.340 no:1020; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.348, no:1978; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.I, s.149; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.437, no:749; *Müsnedü’l-Hâris*, c.IV, s.4, no:930; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.I, s.341, no:1024; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.III, s.86, no:2572; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.X, s.429, no:6040; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.209, no:3338; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.II, s.280; Ebû Hüreyre RA’dan.

Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.172, no:1466; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.174, no:335; Hz. Aişe RA’dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.315, no:7638; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.350, no:16011; *Keşfü’l-Hafâ*, c.1, s.242, no:635; *Câmiu’l-Ehâdîs*, c.VII, s.88, no:5866.

Tabii ayetler de var bu konuda:

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ

(سبأ: ۳۹)

(*Vemâ enfaktüm min şey'in fehüve yuhlifuhû*)
“Siz neyi infak ederseniz, onun halefini Allah verir.” (Sebe’, 34/39) Yâni verirsiniz, keseniz gene dolar; verirsiniz, bütçeniz yine zengin olur. Verirsiniz, ambarınız gene dolu olur. Verirsiniz, eviniz gene zengin olur, eksilmez; çünkü Allah fazlasını verir.

Sahih kaynaklarda geçiyor ki:²

أَنَّ مَلَكََيْنِ يَنْزِلَانِ مِنَ السَّمَاءِ صَبِيحَةَ كُلِّ يَوْمٍ
فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلْفًا
وَيَقُولُ الْآخَرُ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلْفًا

(خ.م.حم.حب.طس.هب.ق.عن أبي هريرة)

² Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.522, no:1374; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.700, no:1010; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.305, no:8040; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.124, no:3333; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.203, no:5083; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.423, no:10827; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.187, no:7605; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.V, s.375, no:9178; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.190; Ebû Hüreyre RA’dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.121, no:3329; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.233, no:3412; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.100, no:207; Ebü’d-Derdâ RA’dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.604, no:8679; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.II, s.261; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan. *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.211, no:549.

(Enne melekeyni yenzilâni mine's-semâi sabîhate külle yevmin) “Her günün sabahında iki melek iner.” diye hadis-i şerifte geçmiş. (Feyekülü ehadühümâ) “Bu meleklerden bir tanesi der ki: (Allâhümme a'tı münfıkan halefâ) ‘Yâ Rabbi, hayır hasenat yapan, infak eden, sadaka verene halef ver! Yâni malı azalmasın, verilenin yerine yenisi gelsin.’ der. (Veyekülü'l-âhar) Ötekisi de der ki: (Allâhümme a'tı mümsiken telefâ) ‘Vermeyenin, yâni cimrilik yapanın, tutanın da malına telef ver! Yâni, malını azalt!’ diye dua eder.” Meleklerin dediği de olur.

Yine sahih hadiste gelmiş ki:³

يَقُولُ ابْنُ آدَمَ مَالِي مَالِي وَهَلْ لَكَ مِنْ
 مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ أَوْ لَبِئْتَ
 فَأَبْلَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ وَمَا
 سِوَى ذَلِكَ فَذَاهِبٌ فَتَارِكُهُ لِلنَّاسِ

(م. ت. ن. حم. حب. ك. طس. هب. عن مطرف بن عبد الله

بن الشيخير عن أبيه؛ م. هب. ق. عن أبي هريرة)

(Yekülü'bnü âdem: Mâlî mâlî) “Ademoğlu diyor ki: ‘Malım, malım, malım!..’” Peygamber Efendimiz, “Ademoğlu böyle diyor.” diye anlatıyor.

Evet, hakikaten, biz de malım, mülküm diye severiz kendi malımızı insanlar olarak. “Malım malım...” deriz amma Efendimiz soruyor:

(*Ve hel leke min mâlike illâ mâ ekelte feefneyte*) “Senin malın yiyip de bitirdiğinden başka bir şey değil midir? Yediysen işte o zaman malındır. Yemiyorsan malın değil, duruyor. (*Ve mâ lebiste feebleyte*) Giyip de eskittiğinden, yeyip de yok ettiğinden; (*ve mâ tasaddakte feemdayte*) tasadduk edip de ahirete sevabını gönderdiğinden başkası mıdır?

(*Ve mâ sivâ zâlike*) Bundan sonraki, yâni yemediğin, giyinmediğin, sadaka olarak verip de ahirete sevabını göndermediklerinin seninle bir ilgisi yok! (*Fezâhibün*) Onlar gidecek, (*fetârikühû*) sen de onu terk edeceksin; (*li'n-nâsi*) öteki insanlara, senden geride kalan insanlara, varislerin varsa onlara kalacak. Yoksa, başka insanlara kalacak.”

³ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2273, *Zühd ve'r-Rakâik*, no:2958; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.572, no:2342; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.238, no:3613; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.24, no:16348, 16349; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.120, no:3327; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.582, no:3969; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.156, no:1148; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.189, no:2888; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.206, no:3332; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.61, no:6893; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.521, no:11696; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.211; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.4, s.52, no:2709; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.216, no:1217; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.152, no:1481; Mutraf ibn-i Abdillâh ibn-i Şuhayr, babasından.

Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2273, *Zühd ve'r-Rakâik*, no:2959; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.206, no:3333; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.368, no:6302; Ebû Hüreyre RA'dan.

Onun için, insanın ahirete çalışması lâzım! Ahireti kazanmak için yapması gereken cömertliği yapması lâzım, ibadetleri yapması lâzım!

Son bir hadis-i şerif daha okuyarak bu ayet-i kerimenin izahını kapatmış olalım. Ahmed ibn-i Hanbel RA, Peygamber Efendimiz'in şöyle buyurduğu naklediyor:⁴

الدُّنْيَا دَارٌ مِّنْ لَا دَارَ لَهُ وَمَالٌ مِّنْ لَا مَالَ لَهُ
وَلَهَا يَجْمَعُ مَن لَّا عَقْلَ لَهُ

(حم . هب . الشيرازى فى اللقاب عن عائشة ؛ ش . هب . عن ابن مسعود)

RE. 208/1 (*Ed-dünyâ dârun men lâ dâre lehû*) “Dünya evi olmayanların evidir, yurdu olmayanların yurdudur.” Mü’minin yeri değildir. Mü’minin yurdu cennettir, ahirettir. Ahirette yeri, cennette yeri olmayanların yeridir dünya.

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.71, no:24464; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.VII, s.375, no:10638; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.II, s.230, no:3109; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.243, no:35707; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.375, no:10637; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.161; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXII, s.473; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.515, no:18078; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.344, no:6086; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.296, no:1315; *Câmiu'l- Ehâdîs*, c.XIII, s.8, no:12430.

(*Ve mâlün men lâ mâle lehû*) “Ahirette sevabı, elinde kazancı olmayanların malıdır dünya.” Burada bırakıp gidecekler. Ahirette tamamen yoksul, fakir kalacaklar. (*Ve lehâ yecmau men lâ akle lehû*) “İşte bu dünyaya da akli olmayanlar toplanırlar, onları elde edeceğiz diye çarpışır, vuruşur, uğraşır, ömürlerini geçirirler günahlarla... Elde ettikleri de kendilerine kalmaz. Ahirette de kendilerine fayda vermez, ölüp giderler.”

Müminler ahirette üstte olacaklar ve Allah onları hesaba gelmeyecek ölçülerde büyük mükâfatlarla mükâfatlandırarak. Hesapla izah etmek gerçekten mümkün değil. Çünkü, bir mü'minin cennetteki bir köşkünün, bir duvarının bir köşesindeki mücevherlerden, bir tanesinin bedelini ifade edecek rakam bulamayız. Dünyanın en büyük elması hangisi?.. Hangi hazinede saklı, hangi kralın, kraliçenin tacında veya hangi sandığın içinde?.. Onlarla kıyas kabul etmeyecek kadar büyük nimetleri Cenâb-ı Hak verecek.

Rabbimiz ahireti düşünen, ahireti kazanmaya çalışan, dünyanın fâni, aldatıcı güzelliklerine takılmayan, aldanmayan; dünyada ahiretini kazanmaya çalışan, ibadet ve taat eden, hayrât u hasenat eyleyen, rızasını kazanan, insanlara faydalı işler yapan; ondan sonra ahirete göçünce de Rabbinin huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varan, cennetle cemâlini kazanan kullarından eylesin, sizleri ve bizleri ve mü'min kardeşlerimizi...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler,
es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

05. 12. 2000 - İSVEÇ

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

